

مقایسه نمرات ارزشیابی استاد توسط دانشجویان و فارغ التحصیلان

عبدالحسین شکورنیا^{۱*}، منصور امین^۲، مریم طاهرزاده^۳

- ۱- گروه ایمنی شناسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران
- ۲- گروه میکروب شناسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران
- ۳- کارشناس مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۱۰/۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۴/۱۷

چکیده

سابقه و اهداف: استفاده از نظرات فارغ التحصیلان برای ارزشیابی اساتید می تواند در تأیید و اعتبار نتایج ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان مفید واقع شده و در پذیرش نتایج این ارزشیابی نزد اساتید و مدیران موثر واقع گردد. این مطالعه با هدف مقایسه نمرات ارزشیابی استاد توسط دانشجویان و فارغ التحصیلان طراحی و اجرا شد.

روش بررسی: در این مطالعه توصیفی ۸۴ نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز توسط دانشجویان و فارغ التحصیلان مورد ارزشیابی قرار گرفتند. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه‌ای بود که بر اساس مقیاس لیکرت تهیه شده و شامل ۱۵ سؤال پنج گزینه‌ای بود. این پرسشنامه توسط دانشجویان و فارغ التحصیلان تکمیل شد و مورد آنالیز قرار گرفت. داده‌ها با استفاده از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی به کمک نرم افزار SPSS V18 تحلیل شد.

یافته‌ها: میانگین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ التحصیلان به ترتیب $4/04 \pm 0/41$ و $3/96 \pm 0/47$ بود ($P=0/26$) و ضریب همبستگی بین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ التحصیلان $0/618$ بدست آمد ($P=0/0001$).

نتیجه‌گیری: عدم تفاوت بین میانگین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ التحصیلان نشان دهنده توافق دانشجویان و فارغ التحصیلان در ارزشیابی اساتید و بیانگر ثبات نمرات ارزشیابی اساتید و اعتبار نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی می باشد.

واژه‌های کلیدی: ارزشیابی استاد، دانشجویان، فارغ التحصیلان

* (نویسنده مسئول): تلفن: ۰۶۱۱-۳۳۳۲۰۲۹۶، آدرس الکترونیکی: shakurnia@yahoo.com

مقدمه

ارزشیابی اساتید به روش‌های مختلفی انجام می‌شود اما رایج‌ترین روش در بیشتر دانشگاه‌های دنیا ارزشیابی توسط دانشجویان است به طوری که هم اکنون به عنوان اصلی‌ترین منبع برای ارزشیابی اعضای هیئت علمی در زمینه عملکرد تدریس در بسیاری از کشورها مورد استفاده قرار می‌گیرد. این روش ارزشیابی بحث برانگیزترین روش ارزشیابی استاد نیز می‌باشد که هم موافقان و هم مخالفان سرسختی دارد (۱-۳).

ارزشیابی استاد توسط دانشجویان در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، معمولاً با هدف ارزشیابی کیفیت تدریس و سنجش عملکرد آموزشی اساتید انجام می‌گیرد. اعتبار و پایایی نتایج حاصل از این روش ارزشیابی، موضوع تحقیقات بسیاری بوده است. بررسی انجام گرفته توسط Greenwald نشان می‌دهد که مطالعات زیادی وجود دارد که از اعتبار ارزشیابی دانشجویان از کیفیت تدریس حمایت می‌کنند (۴).

در یک مطالعه مروری روی پژوهش‌های انجام شده، ضمن دفاع از اعتبار ارزشیابی‌های دانشجویی اعلام شده است که ارزشیابی دانشجویان از آموزش، شاخص معتبری برای اثر بخشی آموزش است؛ زیرا که دانشجویان در کار تشخیص بین اساتید، بر اساس میزان یادگیری خود، درست عمل می‌کنند (۵). Wachtel ضمن بررسی همبستگی بین ارزشیابی‌های دانشجویی با سایر روش‌ها در پژوهش‌هایی که طی ۷۰ سال گذشته در مورد دیدگاه‌های مثبت و منفی ارزشیابی‌های دانشجویی انجام شد، بیان داشته است که اکثر پژوهشگران بر این باورند که ارزشیابی‌های دانشجویی، روشی معتبر، قابل اعتماد و ابزاری با ارزش برای ارزشیابی تدریس می‌باشند (۶).

با وجود مطالعاتی که از اعتبار این شیوه ارزشیابی حمایت می‌کنند، مطالعات تجربی بسیاری نیز نشان می‌دهند که ارزشیابی‌های دانشجویان از تدریس، در تشخیص اثر بخشی جنبه‌های مختلف آموزش ناتوان است. یافته‌های این مطالعات حاکی از آن است که وجود سوگیری در نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی، از اعتبار آن‌ها به عنوان ابزار سنجش کیفیت

تدریس می‌کاهد (۷). برخی از پژوهشگران ارزشیابی‌های دانشجویی را بی معنی می‌دانند و اعتقاد دارند که دانشجویان دانش و تجربه کافی برای ارزیابی کارایی اساتید خود را ندارند و این مطلب را قدردانی سال‌های بعد دانشجویان از اساتیدی که نمره پایین به هنگام ارزیابی به آن‌ها داده‌اند، نشان می‌دهد (۸). یافته‌های مطالعه دیگری نشان داد که ۸۶/۱ درصد دانشجویان سخت‌گیری استاد را با ارزشیابی استاد مرتبط دانسته و اعلام داشته‌اند به استادان سخت‌گیر نمرات ارزشیابی پایین‌تری می‌دهند (۹).

نتایج برخی تحقیقات نیز حاکی از همبستگی مثبت بین نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی با نمرات مورد انتظار دانشجویان در آن درس بوده است. این شرایط ممکن است موجب شود که اساتید به دانشجویان نمرات اضافه بدهند و تکالیف درسی را راحت بگیرند (۱۰، ۱۱). به عبارتی اساتید ممکن است در خصوص نمره ارزشیابی خود به بیع متقابل دست بزنند و این یکی از توره‌ها در ارزشیابی استاد می‌باشد و ممکن است به کاهش یادگیری، افت کیفیت و در نهایت مخدوش شدن فرایند ارزشیابی استاد و کم اعتباری نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی منجر شود.

نگرانی دیگری که اخیراً در برخی مطالعات مورد توجه قرار گرفته، وجود نوعی رابطه تصنعی بین نمرات دانشجویان و نمرات ارزشیابی استادان دانشگاه‌هاست که از آن به عنوان تورم نمره (Grade inflation) نام برده شده است (۱۲).

German معتقد است که یکی از مشکلات ارزشیابی دانشجویان از اساتید، رواج مشتری‌گرایی است که ممکن است موجب سوگیری شود. مشتری‌گرایی به علت اثراتی که در استخدام و ارتقای اعضای هیئت علمی دارد، ممکن است اساتید را به تلاش برای تأثیرگذاری بر ارزشیابی دانشجویان وادار سازد؛ پدیده‌ای که از آن به تجارت آموزش تعبیر شده است (۱۲).

یکی از انتقادات مهم بر ارزشیابی‌های دانشجویی، پایین بودن روایی یا اعتبار داده‌های حاصل از این روش ارزشیابی

آموزش و تدریس اشتغال داشتند، به عنوان نمونه در این مطالعه مورد بررسی قرار گرفتند.

ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌ای مشتمل بر ۱۵ سؤال پنج گزینه‌ای با مقیاس نمره گذاری لیکرت از عالی تا بسیار ضعیف بود که جهت ارزشیابی نحوه تدریس اعضاء هیئت علمی دانشگاه مورد استفاده قرار می‌گرفت. این پرسشنامه حاوی سؤالاتی در زمینه ویژگی‌های علمی، رفتاری و توانمندی‌های تدریس استاد بود. رعایت نظم و مقررات آموزشی، تسلط علمی استاد و توانایی او در ارائه درس، استفاده از روش‌های آموزشی متنوع و همچنین نحوه تعامل و برقراری ارتباط با دانشجویان از مضامینی بود که محتوای پرسشنامه را تشکیل داده بود. پایایی و روایی این پرسشنامه که همه ساله توسط مرکز مطالعات دانشگاه جهت ارزشیابی تدریس اعضاء هیئت علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد در یک مطالعه مورد تأیید قرار گرفته است (۱۷).

پرسشنامه‌های ارزشیابی استاد هر ساله در پایان ترم در اختیار دانشجویان قرار می‌گیرد تا با تکمیل آن اساتید خود را مورد ارزشیابی قرار دهند. امتیاز بندی اساتید توسط دانشجویان مطابق با این پرسشنامه به عنوان نمره ارزشیابی استاد توسط دانشجویان ملاک ارزیابی عملکرد اساتید در دانشگاه‌ها در نظر گرفته می‌شود. از این نمرات ارزشیابی اساتید در سال انجام مطالعه به عنوان نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان استفاده شد.

برای نتایج ارزشیابی اساتید توسط فارغ‌التحصیلان بدین نحو عمل شد که پرسشنامه‌های ارزشیابی در محل اداره فارغ‌التحصیلان در اختیار دانشجویانی که جهت امور فراغت از تحصیل خود به این اداره مراجعه می‌کردند قرار داده می‌شد و از آنان خواسته می‌شد پرسشنامه‌های ارزشیابی را برای اساتید خود تکمیل نموده و به طور محرمانه به کارشناس ارزشیابی تحویل نمایند. برای اطمینان از اعتبار نتایج ارزشیابی اساتید توسط فارغ‌التحصیلان هر عضو هیئت علمی حداقل می‌بایست توسط ۱۵ نفر از فارغ‌التحصیلان مورد ارزشیابی قرار می‌گرفت

می‌باشد. روایی به این سؤال پاسخ می‌دهد که «آیا ابزار تهیه شده، تمام آنچه را باید بسنجد، می‌سنجد؛ و هیچ چیز دیگری را غیر از آنچه باید بسنجد، نمی‌سنجد.» مقدار روایی، به سطحی از مطابقت بین ارزشیابی عملکرد و عملکرد واقعی مربوط است (۱۳).

برخی محققین ضمن توجه به انتقادات مذکور، ارزشیابی دانشجویان را معتبر دانسته و راهکارهایی را برای تأیید و افزایش اعتبار آن پیشنهاد می‌کنند. یکی از این شیوه‌ها استفاده از روش‌های مختلف در ارزشیابی استاد و مقایسه و بررسی همبستگی نتایج حاصل از این منابع می‌باشد. وجود رابطه بین نتایج ارزشیابی دانشجویی و ارزشیابی‌هایی که با سایر روش‌ها به دست آمده می‌تواند دلیلی بر اعتبار ارزشیابی‌های دانشجویی باشد. از جمله این مطالعات، نتایج پژوهش‌هایی می‌باشد که همبستگی بین ارزشیابی‌های دانشجویی را با ارزشیابی استاد توسط مشاهده گران مستقل، توسط همکاران، توسط فارغ‌التحصیلان و همچنین خود ارزشیابی اعضاء هیئت علمی را مورد بررسی قرار داده است (۱۴-۱۶).

کاربرد وسیع ارزشیابی‌های دانشجویی در برنامه ریزی‌های آموزشی و تصمیم گیری در سرنوشت شغلی اساتید، لزوم بررسی اعتبار نتایج این روش ارزشیابی را آشکار می‌کند. این مطالعه با هدف مقایسه نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان در دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز طراحی و انجام گرفته است.

روش بررسی

این پژوهش یک مطالعه از نوع توصیفی-مقطعی است که جامعه پژوهش را دانشجویان و فارغ‌التحصیلان دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز تشکیل می‌دادند. ۲۰ درصد اساتید شاغل در دانشگاه به تعداد ۱۰۲ نفر به صورت تصادفی انتخاب شدند و توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان مورد ارزشیابی قرار گرفتند. برای ۸۴ نفر از اساتید پرسشنامه‌ها به طور کامل تکمیل شد؛ بنابراین نمرات ارزشیابی ۸۴ نفر از اساتید دانشکده‌های مختلف که در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ به

بر اساس یافته‌ها میانگین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان به ترتیب $4/04 \pm 0/41$ و $3/96 \pm 0/47$ بود. میانگین نمرات ارزشیابی استاد توسط دانشجویان در تمام سؤالات پرسشنامه ارزشیابی استاد از میانگین نمرات ارزشیابی استاد توسط فارغ‌التحصیلان بالاتر بود (جدول ۱).

مقایسه میانگین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان به تفکیک تک تک سؤالات پرسشنامه نشان داد که بین ارزشیابی انجام شده توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان در هیچ‌یک از سؤالات پرسشنامه تفاوت معنی داری وجود ندارد (نمودار ۱).

ضریب همبستگی پیرسون بین نمرات ارزشیابی دانشجویان و فارغ‌التحصیلان $0/618$ بدست آمد ($P=0/0001$). در نمودار ۲ پراکنش بین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان نشان داده شده است.

مقایسه میانگین نمرات ارزشیابی اساتید دانشکده‌های مختلف توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان نشان داد که در هیچ یک از دانشکده‌ها بین نمرات ارزشیابی توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان تفاوت معنی دار آماری وجود ندارد (جدول ۲).

میانگین نمرات ارزشیابی اساتید زن توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان به ترتیب $4/10 \pm 0/39$ و $4/03 \pm 0/40$ بود که این تفاوت از نظر آماری معنی دار نبود ($P=0/65$). این میانگین برای اساتید مرد به ترتیب $3/99 \pm 0/42$ و $3/91 \pm 0/51$ بود که این میزان نیز از نظر آماری معنی دار نبود ($P=0/34$).

اساتیدی که توسط تعداد کمتر از ۱۵ نفر از فارغ‌التحصیلان مورد ارزشیابی قرار گرفته بود از مطالعه حذف گردیدند.

نمرات ارزشیابی اساتید از پرسشنامه‌های تکمیل شده توسط دانشجویان و اساتید استخراج گردید سپس میانگین نمرات ارزشیابی حاصل از این پرسشنامه‌ها به عنوان نمرات ارزشیابی استاد توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان وارد رایانه شده و بانک داده‌های این مطالعه را تشکیل دادند. برای محرمانه ماندن اطلاعات نام هر یک از اساتید با شماره رمزی مشخص شد. پرسشنامه‌ها شامل ۱۵ سؤال ۵ گزینه‌ای بودند که هر سؤال به صورت عالی (۵)، خوب (۴)، متوسط (۳)، ضعیف (۲) و بسیار ضعیف (۱) نمره دهی شد. بازه نمرات پرسشنامه از ۱ تا ۵ بود.

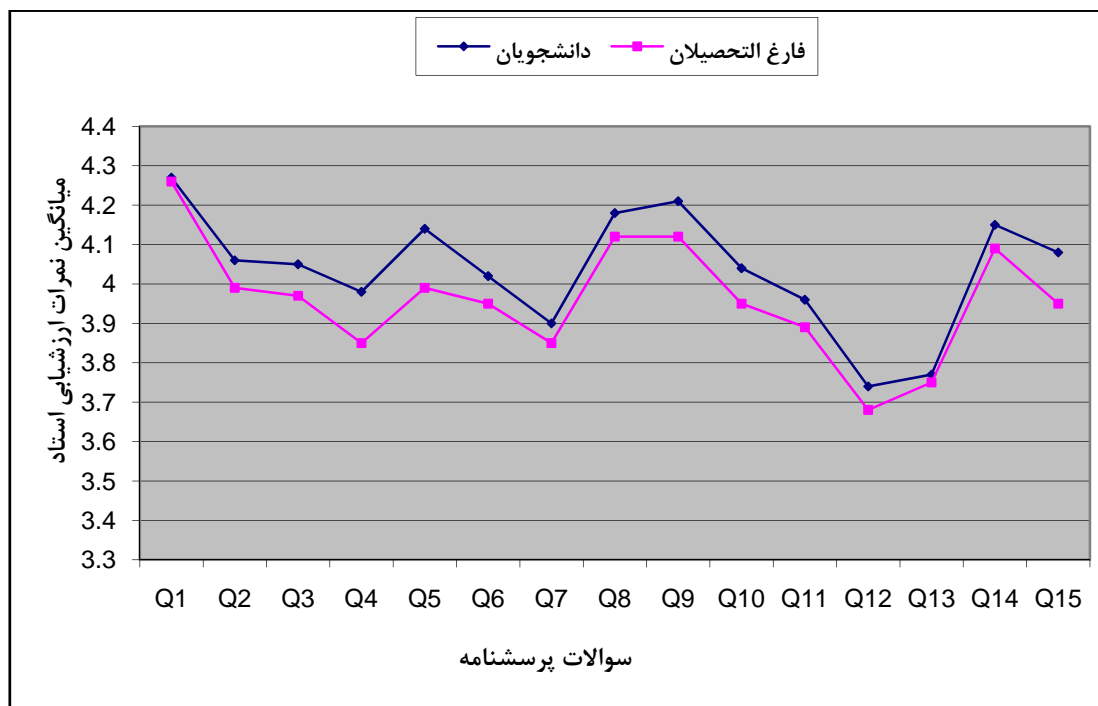
داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS-18 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای خلاصه کردن داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی شامل میانگین، انحراف معیار و برای مقایسه نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان از آزمون t مستقل و برای تعیین رابطه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

یافته‌ها

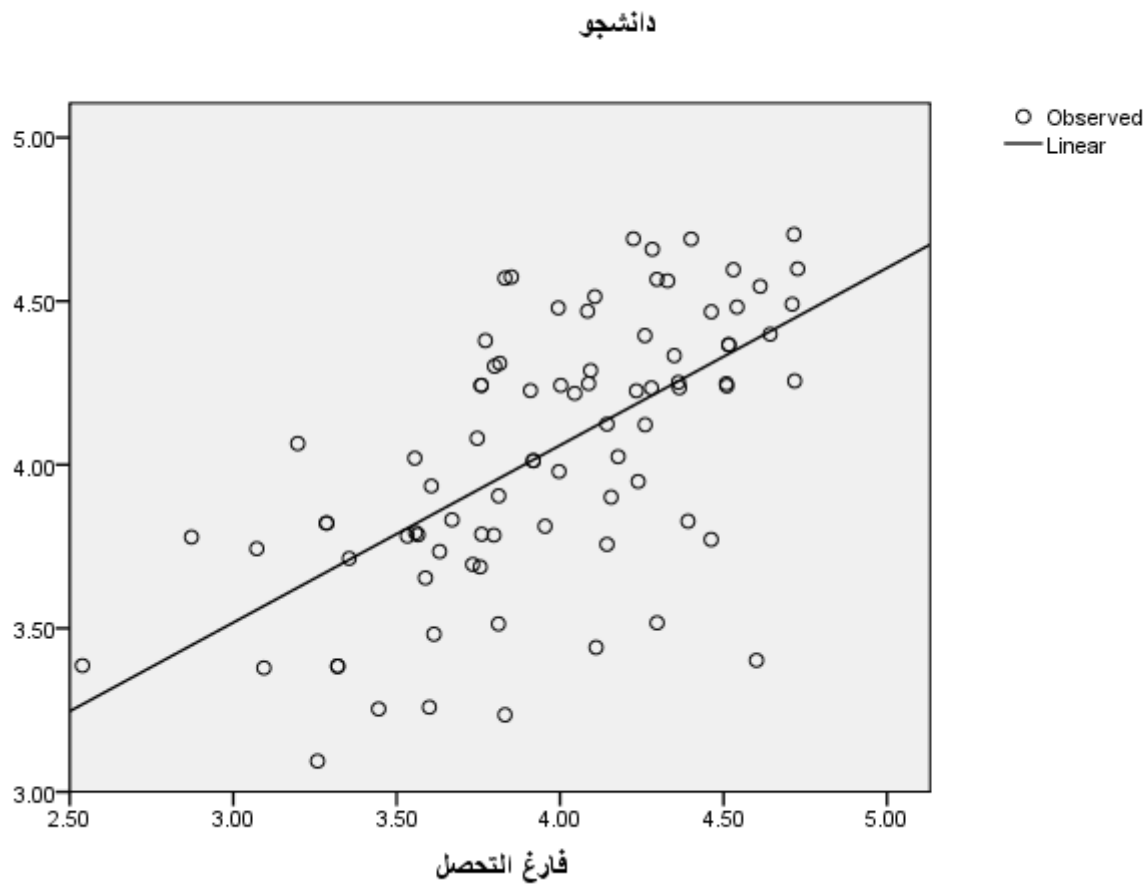
از ۸۴ نفر اعضاء هیئت علمی مورد مطالعه ۳۴ نفر (۴۰٪) زن و ۵۰ نفر (۶۰٪) مرد بودند. همچنین رتبه علمی ۶ نفر (۷٪) استاد، ۲۷ نفر (۳۲٪) دانشیار، ۱۶ نفر (۱۹٪) استادیار و ۳۵ نفر (۴۲٪) مربی بود. تعداد ۲۱ نفر (۲۵٪) عضو هیئت علمی دانشکده پزشکی، ۱۴ نفر (۱۶/۷٪) دانشکده پیراپزشکی، ۱۴ نفر (۱۶/۷٪) دانشکده بهداشت، ۱۲ نفر (۱۴/۳٪) دانشکده پرستاری، ۸ نفر (۹/۵٪) دانشکده داروسازی، ۸ نفر (۹/۵٪) دانشکده دندانپزشکی و ۷ نفر از دانشکده توانبخشی بودند.

جدول ۱: مقایسه نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ التحصیلان به تفکیک سؤالات پرسشنامه

P-value	نمرات ارزشیابی استاد توسط فارغ التحصیلان	نمرات ارزشیابی استاد توسط دانشجویان	سؤالات پرسشنامه ارزشیابی استاد
۰/۸۶	۴/۲۶±۰/۴۷	۴/۲۷±۰/۴۴	۱. حضور به موقع استاد و رعایت طول زمان کلاس
۰/۳۶	۳/۹۹±۰/۵۳	۴/۰۶±۰/۴۵	۲. روشن نمودن هدف و محتوای درس در هر جلسه
۰/۳۲	۳/۹۷±۰/۵۱	۴/۰۵±۰/۴۴	۳. رعایت پیوستگی و انسجام مطالب درسی
۰/۱۱	۳/۸۵±۰/۵۶	۳/۹۸±۰/۴۹	۴. ارائه مثال‌های روشن و عینی و تمرین‌های مناسب
۰/۰۸	۳/۹۹±۰/۵۶	۴/۱۴±۰/۴۷	۵. تسلط بر موضوع درس و توانایی در پاسخگویی به سؤالات
۰/۳۳	۳/۹۵±۰/۵۱	۴/۰۲±۰/۴۱	۶. ارائه سرفصل درس به دانشجویان و رعایت آن در طول ترم
۰/۵۶	۳/۸۵±۰/۵۵	۳/۹۰±۰/۴۴	۷. استفاده از منابع جدید و متنوع موجود
۰/۳۱	۴/۱۲±۰/۴۴	۴/۱۸±۰/۴۲	۸. توجه استاد به حضور دانشجویان در کلاس
۰/۱۷	۴/۱۲±۰/۴۷	۴/۲۱±۰/۴۱	۹. توانایی اداره و هدایت کلاس
۰/۲۶	۳/۹۵±۰/۵۴	۴/۰۴±۰/۴۶	۱۰. اشتیاق استاد به تدریس و فراگیری دانشجویان
۰/۳۵	۳/۸۹±۰/۴۹	۳/۹۶±۰/۴۴	۱۱. مشارکت دادن دانشجویان در مباحث درسی
۰/۴۷	۳/۶۸±۰/۵۹	۳/۷۴±۰/۴۶	۱۲. ایجاد انگیزه در دانشجویان جهت تحقیق و مطالعه بیشتر
۰/۷۸	۳/۷۵±۰/۵۲	۳/۷۷±۰/۵۰	۱۳. ارزیابی یادگیری دانشجویان در کلاس در طول ترم
۰/۴۰	۴/۰۹±۰/۵۶	۴/۱۵±۰/۴۶	۱۴. رفتار اجتماعی استاد با دانشجو و ایجاد احترام متقابل
۰/۱۰	۳/۹۵±۰/۵۷	۴/۰۸±۰/۴۵	۱۵. در مجموع استاد خود را چگونه ارزیابی می‌کنید
۰/۲۶	۳/۹۶±۰/۴۶	۴/۰۴±۰/۴۱	میانگین کل سؤالات پرسشنامه

نمودار ۱: میانگین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ التحصیلان به تفکیک سؤالات پرسشنامه

نمودار ۲: پراکنش بین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ التحصیلان

جدول ۲: مقایسه بین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ التحصیلان به تفکیک دانشکده‌ها

P-value	نمرات ارزشیابی استاد توسط فارغ التحصیلان	نمرات ارزشیابی استاد توسط دانشجویان	تعداد اساتید	دانشکده‌ها
۰/۹۷	۳/۹۴±۰/۵۶	۳/۹۳±۰/۴۶	۲۱	پزشکی
۰/۳۷	۳/۹۷±۰/۴۵	۴/۱۳±۰/۴۴	۱۴	پیراپزشکی
۰/۶۰	۴/۱۹±۰/۳۲	۴/۱۲±۰/۳۸	۱۴	بهداشت
۰/۵۸	۳/۹۹±۰/۴۳	۳/۹۱±۰/۳۶	۱۲	پرستاری و مامایی
۰/۱۴	۳/۵۸±۰/۴۳	۳/۹۱±۰/۴۱	۸	داروسازی
۰/۰۶	۳/۷۸±۰/۴۷	۴/۱۸±۰/۲۹	۸	دندان پزشکی
۰/۷۴	۴/۱۱±۰/۳۸	۴/۱۸±۰/۳۹	۷	توانبخشی
۰/۶۱۸	۳/۹۶±۰/۴۷	۴/۰۴±۰/۴۱	۸۴	میانگین کل دانشکده‌ها

بحث

بسیاری از دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی معتبر در سطح دنیا برای ارزشیابی کیفیت تدریس و آموزش از فارغ‌التحصیلان نظر خواهی می‌کنند (۱۰). تفاوت دانشجویان فعلی و قبلی (فارغ‌التحصیلان) شاید در این است که آن‌ها دیگر نگران عکس‌العمل‌های انتقام جویانه و یا داد و ستد با اساتید خود نیستند و تحت تأثیر خطای نمره مورد انتظار و تورم نمره قرار نمی‌گیرند. فارغ‌التحصیلان، برای ارزشیابی اعضاء هیئت علمی و برنامه‌های آموزشی، در مقایسه با دانشجویان جدید، بهتر می‌توانند قضاوت کنند (۱۲). هر چند ممکن است در مواردی اطلاعات حاصل از این دو منبع سازگار نباشند. با این وجود مطالعات حاکی از همبستگی بالا بین نظرات دانشجویان و فارغ‌التحصیلان می‌باشد (۱۸).

یافته‌های این مطالعه که با هدف مقایسه نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان انجام شد نشان داد که بین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان تفاوت معنی داری وجود ندارد. به بیان دیگر فارغ‌التحصیلان و دانشجویان در ارزشیابی اساتید خود با همدیگر توافق دارند. بررسی میانگین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان در تک تک سؤالات پرسشنامه ارزشیابی استاد نیز نشان می‌دهد که بین نظرات دانشجویان و فارغ‌التحصیلان در ابعاد مختلف تدریس هماهنگی و همخوانی وجود دارد؛ که تا حدودی با نتایج مطالعات مشابه مطابقت دارد (۱۹-۲۰).

مقایسه نظرات دانشجویان و فارغ‌التحصیلان در ارتباط با سؤالات پرسشنامه نیز نشان می‌دهد در برخی موارد از جمله سؤال شماره ۵ که درباره توان علمی استاد می‌باشد هماهنگی کمتری بین نظرات دانشجویان و فارغ‌التحصیلان مشاهده می‌شود. شاید گذر زمان و فراموشی فارغ‌التحصیلان علت تفاوت در ارزشیابی متفاوت آنان از اساتید خود در مقایسه با دانشجویان بوده باشد.

ضریب همبستگی معنادار بین نمرات ارزشیابی استاد توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان نیز نشان می‌دهد بین

نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان هم‌خوانی وجود دارد. به عبارتی می‌توان ادعا نمود که نمره ارزشیابی دانشجویان از اساتید از دیدگاه فارغ‌التحصیلان مورد تأیید قرار گرفته و از اعتبار لازم برخوردار می‌باشد. این یافته با نتایج بررسی سانترال که روی ۲۳ عضو هیئت علمی دانشگاه نیوجرسی انجام داد و ضریب همبستگی بین نظرات دانشجویان و فارغ‌التحصیلان را ۰/۷۵ گزارش نموده مطابقت دارد (۲۱).

یک مطالعه مروری سیستماتیک در مورد اعتبار ارزشیابی‌های دانشجویی در مقایسه با نظرات فارغ‌التحصیلان، گزارش نموده است که در شش مطالعه، متوسط ضریب همبستگی بین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان ۰/۶۹ بوده است (۲۲). در مطالعه دیگری که توسط اورال و مارش در سال ۱۹۸۰ روی ۱۴۰۰ دانشجو و فارغ‌التحصیل با موضوع بررسی میزان همبستگی نتایج ارزشیابی دانشجویان صد درس در زمان تحصیل و یک سال پس از فارغ‌التحصیلی انجام شد، همبستگی نمرات در این دو دوره ۰/۸۳ بوده است، که این نتایج می‌تواند نشانگر ثبات در برداشت دانشجویان و فارغ‌التحصیلان در امر ارزشیابی از تدریس اساتید باشد (۲۳).

نتایج این مطالعه بیانگر آن است که در اکثر زمینه‌های مورد ارزشیابی نظرات دانشجویان و فارغ‌التحصیلان تقریباً نزدیک به هم می‌باشد. به نظر می‌رسد علیرغم ویژگی‌ها و انتظارات متفاوت دانشجویان و فارغ‌التحصیلان برداشت آنان از ابعاد مختلف تدریس اساتید یکسان بوده است. با این حال قابل توجه است که دانشجویان کم و بیش اساتید را با نگاه مثبت‌تر نسبت به فارغ‌التحصیلان ارزشیابی نموده بودند. شاید فارغ‌التحصیلان کمتر تحت تأثیر شرایط حین تحصیل بوده و یا ممکن است گذر زمان باعث فراموشی برخی از جنبه‌های تدریس نزد این‌ها شده باشد.

نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که میانگین نمرات ارزشیابی اساتید زن توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان از

ارزشیابی اساتید در این دو روش ارزشیابی و تأییدی بر روایی و اعتبار نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی می‌باشد؛ بنابراین هم‌خوانی نتایج ارزشیابی اساتید توسط دو منبع متفاوت یعنی فارغ‌التحصیلان و دانشجویان را می‌توان به عنوان شاهدی دال بر تأیید و صحت ارزشیابی‌های دانشجویی که یک روش رایج در دانشگاه‌های مختلف می‌باشد، پذیرفت.

از محدودیت‌های مطالعه تعداد نسبتاً کم اساتید مورد بررسی بود. به خاطر اینکه امکان ارزشیابی همه اساتید در زمان فارغ‌التحصیلی امکان پذیر نبود؛ به ناچار از هر رشته تحصیلی تعدادی محدود از اساتید انتخاب و در زمان تسویه حساب توسط فارغ‌التحصیلان آن رشته مورد ارزشیابی قرار می‌گرفتند. از محدودیت‌های دیگر این مطالعه عدم تمایل و همکاری ضعیف فارغ‌التحصیلان در تکمیل پرسشنامه‌های ارزشیابی و یا تکمیل ناقص پرسشنامه‌ها بود که باعث حذف تعدادی از اساتید از مطالعه گردید و باعث شد تا حجم نمونه مورد بررسی کاهش یابد.

پیشنهاد می‌شود مطالعات وسیع‌تر با تعداد اساتید بیشتر و در حیطه‌های پایه و بالینی انجام گیرد تا دقت و صحت ارزشیابی‌های دانشجویی مورد ارزیابی عمیق‌تری قرار گیرد.

نتیجه‌گیری

به طور کلی نتایج این مطالعه نشان داد که بین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان تفاوت معنی داری وجود ندارد. به بیان دیگر دانشجویان و فارغ‌التحصیلان در ارزشیابی اساتید خود توافق دارند. بنابراین شاید بتوان گفت که این نتایج بیانگر ثبات نمرات ارزشیابی اساتید و اعتبار نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی می‌باشد.

میانگین نمرات ارزشیابی اساتید مرد بالاتر بود. همچنین بین میانگین نمرات اساتید زن و مرد نیز تفاوت معنی داری مشاهده نشد.

کاشین، یکی از صاحب‌نظران ارزشیابی که مطالعات منتشره از سال ۱۹۷۱ تا ۲۰۰۳ پیرامون ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان را مورد بررسی قرار داده، معتقد است که بیشترین منبع مورد استفاده جهت ارزشیابی اساتید، دانشجویان می‌باشند. این محقق بیان می‌دارد که ارزشیابی‌های دانشجویی از نظر آماری قابل اعتماد، روا و نسبتاً عاری از خطا و تقریباً از برخورد سوگیرانه به دور می‌باشد (۱).

همبستگی معنی دار و عدم تفاوت بین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان بیانگر ثبات نمرات ارزشیابی اساتید بوده و حاکی از اعتبار نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی می‌باشد. یکی از روش‌های تعیین اعتبار نتایج حاصل از یک فرایند مقایسه منابع مختلفی است که می‌توان آن فرایند را مورد ارزیابی قرار داد. با توجه به اینکه منبع‌های متنوعی برای ارزشیابی اساتید از قبیل دانشجویان، مدیران، همکاران و ... وجود دارد؛ بنابراین با مقایسه نتایج حاصل از این روش‌ها می‌توان اعتبار نتایج بدست آمده را مورد ارزیابی قرار داد. برخی از پژوهشگران بیان می‌دارند که دانشجویان در حین تحصیل تحت تأثیر اساتید خود بوده و از بلوغ کافی جهت ارزشیابی اساتید خود برخوردار نمی‌باشند، در نتیجه نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی از روایی لازم برخوردار نمی‌باشد (۲۴). در این راستا عدم تفاوت و همبستگی بالای نمرات ارزشیابی اساتید توسط فارغ‌التحصیلان و دانشجویان در این مطالعه و مطالعات مشابه دیگر (۲۱-۱۸) حاکی از ثبات نتایج

References

- 1- Cashin WE. Student ratings of teaching: The research revisited. IDEA Paper, 1995; 32: 124-133.
- 2- Armstrong JS. Are student ratings of instruction useful? American Psychologist, 1998; 53(11): 1223-1224.
- 3- Beran TN, Rokosh JL. Instructors' perspectives on the utility of student ratings of instruction. Instructional Science. 2009; 37(2): 171-184.
- 4- Greenwald AG. Validity concerns and usefulness of student ratings of instruction. American Psychologist. 1997; 52(11): 1182-1186.
- 5- Marofi Y, Kiamanesh A, Mehrmohammadi M, et al. Teaching assessment in higher education: An investigation of current approaches. Journal of Curriculum Studies. 2007; 5: 81-112. [Persian]
- 6- Wachtel HK. Student evaluation of college teaching effectiveness: A brief review. Assessment and Evaluation in Higher Education. 1998; 23(2): 191-212.
- 7- Senior BA. student teaching evaluations: Options and concerns. Journal of Construction Education. 2000; 5(1): 20-29.
- 8- Feldman KA. College students' views of male and female college teachers: Part II, Evidence from students' evaluations of their classroom teachers. Research in Higher Education. 1993; 34(2): 151-211.
- 9- Sproule R. Student evaluation of teaching: A methodological critique of conventional practices. Education Policy Analysis Archives. 2000; 8(50). [cited 24.08.2012]. Available from: <http://epaa.asu.edu/ojs/article/view/441/564>.
- 10- Beckman TJ, Cook DA, Mandrekar JN. What is the validity evidence for assessments of clinical teaching? Journal of General Internal Medicine. 2005; 20 (12): 1159-64.
- 11- Bauer HH. The new generations: Students who don't study. [Cited 14.08.2012]. Available from: <http://www.bus.lsu.edu/accounting/faculty/lcrumbley/study.htm>.
- 12- Germain ML, Scandura TA. Grade inflation and student individual differences as systematic bias in faculty evaluations. Journal of Instructional Psychology. 2005; 32(1) :58-67.
- 13- Greenwood GE, Bridges CM, Ware WB. Student evaluation of college teaching behaviors instrument: A factor analysis. The Journal of Higher Education. 1973; 44(8): 596-604.
- 14- Shakurnia AH, Fakoor M, Elhampoor H, et al. The correlation between students' evaluation of faculty and faculty self-assessment in Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences in 2008. Iranian Journal of Medical Education. 2010; 10(3): 229-237. [Persian]
- 15- Marsh HW, Roche LA. Makes students' evaluations of teaching effectiveness effective: The critical issues of validity, bias, and utility. American Psychologist. 1997; 52(11): 1187-1197.
- 16- Madsen CK, Nápoles J. A 30- Year follow-up study of perceptions of students' ratings of former

instructors. *Applications of Research in Music Education* 2006; 24: 45 [cited 23.08.2012]. Available from: <http://upd.sagepub.com/content/24/2/45>.

17- Shakurnia AH, Fakoor M, Elhampour H, et al. Evaluation of validity and reliability of the questionnaire of student evaluation of teaching. *Jundishapur Scientific Medical Journal*. 2012; 10(6): 583-93. [Persian]

18- Wise SL, Hengstler DD, Braskamp LA. Alumni ratings as an indicator of departmental quality. *Proceedings of Annual Meeting of the American Educational Research Association*, Boston, April, 1980.

19- Guevara C, Stewart S. Do student evaluations match alumni expectations? *Managerial Finance*. 2011; 37(7): 610-623.

20- Jacobs LC. Student ratings of college teaching: What research has to say? [cited

25.8.2012]. Available from: <http://www.indiana.edu/~best/multiop/ratings.Shtml>.

21- Centra JA. The relationship between student and alumni ratings of teachers. *Educational and Psychological Measurement*. 1974; 34(2): 321-5

22- Feldman KA. Instructional effectiveness of college teachers as judged by teachers themselves, current and former students, colleagues, administrators and external (neutral) observers. *Research in Higher Education*. 1989; 30(2): 137-194.

23- Overall JU, Marsh HW. Students' evaluations of instruction: A longitudinal study of their stability. *Journal of Educational Psychology*. 1980; 72(3): 321-325.

24- Kulik JA. Student ratings: Validity, utility, and controversy. [Cited 25.8.2012]. Available from: http://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/2027.42/34805/1/1_ftp.pdf

A comparison of teachers' evaluation scores by students and alumni of Jundishapur University of Medical Sciences in 2011

Shakurnia A. H (MSc)^{*1}, Amin M (PhD)², Taherzadeh M (BSc)³

1,2,3. Jundishapur University of Medical Sciences, Ahwaz, Iran

Received: 28 Dec 2012

Accepted: 8 Jul 2013

Abstract

Introduction: Using students' evaluation vis a vis alumni can be a useful method of validation of the results. This study was carried out to compare faculty evaluation scores of Jundishapur University by current students and alumni of the university.

Methods: This descriptive study was carried out on 84 faculty members of Jundishapur University of Medical Sciences (JUMS) in Ahwaz. Current students and alumni were evaluated their teachers by completing questionnaires during 2011. The data collection tool was a questionnaire consisted of 15 questions on Likert scale.

Results: The mean faculty evaluation score by students and alumni were, $4.04/5 \pm 0.41$ and $3.96/5 \pm 0.47$ respectively ($P=0.26$). Pearson correlation between the teacher evaluation scores by students and alumni were 0.62 ($P=0.0001$).

Conclusion: No difference between students and alumni evaluations were observed. This suggests agreement of students and alumni on teachers' evaluation in JUMS. This result indicates reliability of students' evaluation of teaching and overall validity of this evaluation method.

Keywords: Student, evaluation, teaching, alumni, validity

---

*Corresponding author's email: shakurnia@yahoo.com

This paper should be cited as:

Shakurnia A. H, Amin M, Taherzadeh M. A comparison of teachers' evaluation scores by students and alumni of Jundishapur University of Medical Sciences in 2011. Journal of Medical Education and Development. 2013; 8(3): 2-12